

บทที่ 3

ผลการศึกษา

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม และภูมิหลังครัวเรือน กับ ความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรของสตรีไทย โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบตารางไขว้

จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแนวคิดเชิงทฤษฎีในเรื่อง ความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรของสตรีในบทที่ 1 นั้นทำให้ทราบว่า ความคาดหวังดังกล่าวมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับปัจจัยภูมิหลังทางประชากร เศรษฐกิจ สังคมและภูมิหลังครัวเรือน

ดังนั้นในบทนี้จะเป็นการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังดังกล่าว อันได้แก่ อายุของสตรี การศึกษาของสตรี การทำงานของสตรี รายได้ของสตรี สถานภาพสตรี เพศของบุตร สถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือน การมีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครัวเรือน เขตที่อยู่อาศัยและภาค ที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรในภาพรวมว่าแตกต่างกันอย่างไร โดยใช้สถิติวิเคราะห์แบบตารางไขว้ (Cross-Tabulation) และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่า Tau-C (ทั้งนี้จะใช้ค่า Tau-C แทนค่า Chi-square เนื่องจากเป็นการวัดทัศนคติ)

สำหรับความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรในภาพรวมของสตรีนี้ได้แบ่งระดับความคาดหวังออกเป็น 4 ระดับด้วยกัน คือ

1. ความคาดหวังการเกื้อหนุนจากบุตรทุกด้าน ซึ่งในการศึกษารั้งนี้หมายถึง ความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุทั้งในด้านที่อยู่อาศัยและการเงินและการดูแลสุขภาพเจ็บป่วย
2. ความคาดหวังการเกื้อหนุนจากบุตรสองด้าน ซึ่งหมายถึง ความคาดหวังคู่ใดคู่หนึ่ง กล่าวคือ ด้านที่อยู่อาศัยและการเงิน หรือ ด้านที่อยู่อาศัยและการดูแลสุขภาพเจ็บป่วย หรือ ด้านการเงินและการดูแลสุขภาพเจ็บป่วย
3. ความคาดหวังการเกื้อหนุนจากบุตรด้านเดียว ซึ่งหมายถึง ความคาดหวังเพียงด้านใดด้านหนึ่ง กล่าวคือ ในด้านที่อยู่อาศัย หรือ ด้านการเงิน หรือ ด้านการดูแลสุขภาพเจ็บป่วย
4. ไม่คาดหวังการเกื้อหนุนจากบุตรเลย

ซึ่งผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรของสตรีตามปัจจัยภูมิหลังต่างๆ มีดังนี้

1) ปัจจัยภูมิหลังทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของสตรี

1.1 อายุของสตรี

อายุจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในทางประชากรศาสตร์ อายุน่าจะสะท้อนถึงความรู้สึกรู้สึกนึกคิด หรือ ทักษะคิดและประสบการณ์ของบุคคลต่างรุ่นปีเกิด ด้วยเหตุนี้ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดหรือค่านิยมในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งค่านิยมในเรื่องความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร จึงน่าจะมีความเกี่ยวข้องกับอายุของประชากร

ผลการศึกษา จากตารางที่ 6 พบว่า สตรีไม่ว่ากลุ่มอายุใด จะมีความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีกับความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรด้วยค่า Tau-C พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่เป็นไปตามสมมติฐานการศึกษาที่ตั้งไว้ว่า สตรีที่มีอายุมาก จะมีความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรมากกว่าสตรีที่มีอายุน้อยกว่า การที่อายุของสตรีไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุ อาจเนื่องมาจาก ในสังคมไทย ประเพณี วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับความกตัญญูคุณเวที หรือ การตอบแทนพระคุณผู้ให้กำเนิดของบุตรที่มีต่อบิดามารดาโดยการอุปถัมภ์ และการเกื้อหนุนในยามสูงอายุ เป็นสิ่งที่มีนัยสำคัญทางสังคมที่ทำสืบทอดกันมา จนฝังลึกในวัฒนธรรมและบรรทัดฐานของคนทั่วไป ส่งผลให้สตรีไทยทุกกลุ่มอายุยังคงคาดหวังและยึดมั่นที่จะได้รับการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร (จอห์น โนเคล, อภิชาติ จำรัสสุทธิรงค์ และ นิพนธ์ เทพวัลย์, 2530: 144-145) หรือ อาจเป็นเพราะ กลุ่มสตรีที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นกลุ่มสตรีที่ยังอยู่ในวัยช่วงวัยรุ่นและวัยกลางคน (15-44 ปี) ยังมีเวลาอีกค่อนข้างนานกว่าจะเข้าสู่วัยสูงอายุ โดยส่วนใหญ่จึงยังสามารถพึ่งพาตนเองได้ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ และการทำกิจกรรมต่างๆ จึงอาจจะยัง มิได้คิดตระเตรียมการถึงอนาคตในยามสูงอายุมากนัก ซึ่งถ้าหากมีการรวมกลุ่มตัวอย่างของสตรีที่มีอายุเข้าใกล้วัยสูงอายุมากกว่านี้ อาจทำให้เห็นความแตกต่างในเรื่องความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรชัดเจนขึ้น

ตารางที่ 6 การกระจายร้อยละของสตรีกำลังสมรสอายุ 15-44 ปี จำแนกตามความคาดหวังการเกือบนอนในยามสูงอายุจากบุตร และอายุของสตรี

อายุของสตรี (ปี)	ความคาดหวังการเกือบนอนในยามสูงอายุจากบุตร				รวม
	ไม่คาด หวังเลย	คาดหวัง 1 ด้าน	คาดหวัง 2 ด้าน	คาดหวัง ทุกด้าน	
15-24	2.8	5.1	19.1	73.0	100.0 (535)
25-34	4.9	8.5	16.7	69.9	100.0 (1,217)
35-44	5.9	8.3	16.2	69.6	100.0 (1,036)
รวม	4.9	7.8	17.0	70.3	100.0 (2,788)
	Tau-C = -0.025		P-value = 0.064		

1.2 การศึกษาของสตรี

การศึกษาทำให้บุคคลเกิดความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนมีผลต่อการปรับตัว และการเปิดรับต่อสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งทำให้บุคคลมีความแตกต่างกันทั้ง ความคิด ค่านิยมและพฤติกรรมในเรื่องต่าง ๆ ดังนั้นผลของการที่สตรีมีการศึกษาที่แตกต่างกันน่าจะทำให้ทัศนคติหรือความคิดเห็นของสตรีเรื่องความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรแตกต่างกันด้วย มีงานวิจัยหลายชิ้นด้วยกันที่พบว่า สตรีที่มีการศึกษาสูง จะมีความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรน้อยกว่าสตรีที่มีการศึกษาดำกว่า (เสาวภา ธีระประทีป, 2526: 53-55; นิรุช เชื้อโชติ, 2530: 60-61; พีระพัฒน์ วรเนติวุฒิ, 2530: 67-71; นภาพร ชโยวรรณ, 2535: 106-109; วสิน ไชยยะ, 2536: 124-127; Chang and Ofstedal, 1991: 8-15; Ogawa and Retherford, 1993: 591-595; Lee, Parish and Willis, 1994: 1010-1041)

ผลการศึกษาในครั้งนี้ได้ยืนยันข้อค้นพบที่ผ่านมา กล่าวคือ การศึกษาของสตรีแปรผกผันกับความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร จากตารางที่ 7 จะพบว่า สตรีที่ใช้เวลาในการศึกษาตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไปจะมีความคาดหวังทุกด้านน้อยที่สุด (ร้อยละ 25.6) ถัดมาเป็นร้อยละ 49.5 ในกลุ่มสตรีที่ได้รับการศึกษา 7-12 ปีที่คาดหวังจะพึ่งบุตรทุกด้าน ตามด้วย ร้อยละ 77.4 และร้อยละ 79.7 ในสตรีที่ได้รับการศึกษา 4-6 ปีและน้อยกว่า 4 ปี ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบความสัมพันธ์ที่พบในความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร 1 ด้าน และ 2 ด้าน กล่าวคือ สตรีที่มีการศึกษาสูงจะมีความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุ 1 ด้านและ 2 ด้าน มากกว่า สตรีที่มีการศึกษาดำกว่า

ในทางตรงกันข้าม ยิ่งสตรีมีการศึกษาสูงเท่าใดก็ยิ่งไม่คาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรมากขึ้นเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากร้อยละของความไม่คาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5.6 ในกลุ่มสตรีที่ได้รับการศึกษาน้อยกว่า 4 ปีเป็นร้อยละ 18.0 ในกลุ่มสตรีที่ได้รับการศึกษาตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไป

ถึงแม้ว่าการศึกษาของสตรีจะมีทิศทางกลับกันกับความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร แต่เป็นที่น่าสนใจว่าสตรีที่มีการศึกษาสูงจะมีสัดส่วนไม่หวังพึ่งมากที่สุด หรือ หวังพึ่งทุกด้านน้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ แต่สตรีเหล่านี้ก็ยังหวังพึ่งบุตรในบางด้าน

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับความคาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตรด้วยค่า Tau-C พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05 และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า การศึกษาของสตรีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความคาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตร คือยิ่งสตรีมีการศึกษาสูงขึ้นจะมีสัดส่วนความคาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตร น้อยกว่า สตรีที่มีการศึกษาค่ำกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สตรีที่ได้รับการศึกษาย่อมเป็นผู้ที่มีความรู้ มีความคิดกว้างขวางและมีสติปัญญาพอที่จะพิจารณาใคร่ครองได้อย่างรอบคอบมีเหตุผล ทั้งผู้ที่ได้รับการศึกษามากสนใจเหตุการณ์ปัจจุบัน และเปิดรับสิ่งใหม่ๆ รวมทั้งแนวคิดซึ่งเน้นการพึ่งพิงตนเองจากอิทธิพลตะวันตก จึงส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยมในเรื่องความคาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตรได้ โดยสตรีที่ได้รับการศึกษาสูงจะมีความคาดหวังแตกต่างไปจากสตรีที่มีการศึกษาค่ำที่อาจจะยึดมั่นในเรื่องนี้อยู่ (พีระพัฒน์ วรเนติวุฒิ, 2530: 71)

ตารางที่ 7 การกระจายร้อยละของสตรีกำลังสมรสอายุ 15-44 ปี จำแนกตามความคาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตร และการศึกษาของสตรี

การศึกษาของสตรี	ความคาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตร				รวม
	ไม่คาดหวังเลย	คาดหวัง 1 ด้าน	คาดหวัง 2 ด้าน	คาดหวัง ทุกด้าน	
น้อยกว่า 4 ปี	5.6	2.6	12.2	79.6	100.0 (201)
4-6 ปี	2.8	5.2	14.6	77.4	100.0 (2,050)
7-12 ปี	8.6	15.6	26.3	49.5	100.0 (319)
13 ปีขึ้นไป	18.0	26.2	30.2	25.6	100.0 (218)
รวม	4.9	7.8	17.0	70.3	100.0 (2,788)
	Tau-C = -0.176		P-value = 0.000		

1.3 การทำงานของสตรี

เมื่อพิจารณาความคาดหวังการเกื้อหนุนในขามสูงอายุจากบุตรตามการทำงานของสตรี (ตารางที่ 8) พบว่า การทำงานของสตรีเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ความคาดหวังการเกื้อหนุนในขามสูงอายุจากบุตรของสตรีไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05 โดยที่สตรีกำลังสมรสที่ทำงานในภาคเกษตรกรรมมีความความคาดหวังการเกื้อหนุนในขามสูงอายุจากบุตรทุกด้าน มากกว่า สตรีทำงานนอกภาคเกษตรกรรมและไม่ได้ทำงาน คิดเป็นร้อยละ 82.3 ,ร้อยละ 52.8 และร้อยละ 52.7 ตามลำดับ สอดคล้องกับรูปแบบความสัมพันธ์ที่พบในความคาดหวังการเกื้อหนุนในขามสูงอายุจากบุตร 1 ด้าน และ 2 ด้าน กล่าวคือ สตรีที่ทำงานในภาคเกษตรกรรมจะมีความคาดหวังการเกื้อหนุนในขามสูงอายุจากบุตร 1 ด้าน และ 2 ด้าน ที่ต่ำกว่าสตรีที่ทำงานนอกภาคเกษตรกรรมและไม่ได้ทำงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสตรีที่ทำงานในภาคเกษตรกรรมไม่ใช่ว่าจะไม่คาดหวัง แต่ประเด็นที่คาดหวังจากบุตร 1 และ 2 ด้านน้อยกว่าเท่านั้น

ในทางกลับกัน พบว่า กลุ่มสตรีทำงานในภาคเกษตรกรรมนี้ มีร้อยละความไม่คาดหวังการเกื้อหนุนในขามสูงอายุจากบุตรในสัดส่วนที่ต่ำกว่าสตรีนอกภาคเกษตรกรรม และไม่ได้ทำงาน คิดเป็นร้อยละ 1.5, ร้อยละ 9.9 และ ร้อยละ 9.7 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การทำงานของสตรีมีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติเรื่อง ความคาดหวังการเกื้อหนุนในขามสูงอายุจากบุตร โดยมีทิศทางของความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ว่า สตรีที่ทำงานในภาคเกษตรกรรม จะมีความคาดหวังการเกื้อหนุนในขามสูงอายุจากบุตร มากกว่า สตรีที่ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม หรือ ไม่ได้ทำงาน ทั้งนี้เป็นเพราะการทำงานในภาคเกษตรกรรมนั้น ลักษณะงานที่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากบุตรสูงตลอดจนผลตอบแทนที่ได้จากการทำงานที่ต่ำ จึงทำให้สตรีที่ทำงานในภาคเกษตรกรรมมีความคาดหวังขามสูงอายุจากบุตรมากกว่า ส่วนสตรีที่ไม่ได้ทำงานมีความคาดหวังการเกื้อหนุนในขามสูงอายุจากบุตร น้อยกว่าสตรีทำงานในภาคเกษตรกรรมและใกล้เคียงกับสตรีทำงานนอกภาคเกษตรกรรม อาจจะเนื่องมาจาก สตรีในกลุ่มนี้อาจมีฐานะการเงินของครอบครัวดี จึงอาจทำให้ไม่ต้องออกไปทำงาน และเป็นผลให้สามารถจัดการหรือเลือกให้บุคคลอื่น หรือ องค์กรอื่นๆ เป็นที่แหล่งเกื้อหนุนในขามสูงอายุแทนบุตร เช่น ญาติพี่น้อง คู่สมรส จ้างวานที่เลี้ยงหรือหญิงรับใช้ หรือใช้บริการเอกชน เป็นต้น ส่งผลทำให้คาดหวังทั้งบุตรใกล้เคียงกับสตรีทำงานนอกภาคเกษตรกรรม ซึ่งจะเห็นได้จากตารางที่ 9 ที่พบว่า ในกลุ่มสตรีไม่ได้ทำงานจะมีคะแนนสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนค่อนข้างสูงและใกล้เคียงกับกลุ่มสตรีที่ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม

ตารางที่ 8 การกระจายร้อยละของสตรีกำลังสมรสอายุ 15-44 ปี จำแนกตามความคาดหวังการถือหนูนในยามสูงอายุจากบุตร และการทำงานของสตรี

การทำงานของสตรี	ความคาดหวังการถือหนูนในยามสูงอายุจากบุตร				รวม
	ไม่คาดหวังเลย	คาดหวัง 1 ด้าน	คาดหวัง 2 ด้าน	คาดหวัง ทุกด้าน	
ไม่ได้ทำงาน	9.9	15.7	21.7	52.7	100.0 (149)
ทำงานในภาคเกษตรกรรม	1.5	3.4	12.8	82.3	100.0 (1,655)
ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม	9.7	14.1	23.4	52.8	100.0 (984)
รวม	4.9	7.8	17.0	70.3	100.0 (2,788)
	Tau-C = -0.168		P-value = 0.000		

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ยของสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือน
กับ กลุ่มการทำงานของสตรี

กลุ่มการทำงานของสตรี	ค่าเฉลี่ยของคะแนนสถานภาพ ทางเศรษฐกิจของครัวเรือน	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้ทำงาน	3.058	1.619	149	5.3
ทำงานในภาคเกษตร	1.993	1.551	1,656	35.4
ทำงานนอกภาคเกษตร	3.251	1.643	991	59.1
รวม	2.496	1.588	2,796*	100.0
	F-Prob =204.6788	P-value =0.000		

* ไม่รวมกรณีที่ตอบว่า “ไม่ทราบ หรือ ไม่ตอบ”

1.4 รายได้ของสตรี

รายได้เป็นดัชนีหนึ่งที่ใช้วัดฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคล และแสดงถึงระดับมาตรฐานการดำรงชีวิต ความเป็นอยู่ของบุคคล รวมทั้งยังมีส่วนอย่างสำคัญในการกำหนดทัศนคติหรือความคิดเห็นของบุคคลในเรื่องความคาดหวังด้านต่าง ๆ ของบุคคลอีกด้วย ดังนั้นความแตกต่างของรายได้ จึงน่าจะมีผลต่อความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรในทิศทางที่แตกต่างกันด้วย ข้อค้นพบจากผลงานวิจัยที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่า ความคาดหวังในยามสูงอายุจากบุตรของสตรีนั้นเป็นปฏิภาคกับรายได้ของสตรี กล่าวคือ ยิ่งสตรีมีรายได้สูงขึ้นเท่าใด ความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรจะลดน้อยลงเท่านั้น (วสิน ไชยยะ, 2536: 93-98; Chang and Ofstedal, 1991: 7-15; Lee, Parish and Willis, 1994: 1010-1014)

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ รายได้ของสตรีได้มาจากข้อคำถามกรองที่ว่าสตรีทำงานในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมาหรือไม่ ซึ่งถ้าทำงานในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา ก็จะถูกถามในข้อต่อไปว่า ในรอบปีที่แล้วตัวท่านเองมีรายได้รวมทั้งหมดเท่าไร ส่วนสตรีไม่ได้ทำงานจะถูกข้ามไป ดังนั้นตัวแปรรายได้ของสตรีจึงแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มดังนี้ คือ 1) กลุ่มไม่ได้ทำงาน/ไม่มีรายได้ 2) มีรายได้ต่อปีต่ำกว่า หรือ เท่ากับ 3,400 บาท 3) มีรายได้ต่อปีระหว่าง 3,401-14,500 บาท 4) มีรายได้ต่อปีระหว่าง 14,501-60,000 บาท 5) มีรายได้ต่อปีตั้งแต่ 60,001 บาทขึ้นไป

ผลการศึกษา (ตารางที่ 10) พบว่า สตรีที่มีรายได้ต่อปีต่ำกว่า หรือ เท่ากับ 3,400 บาท จะมีสัดส่วนความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร ทุกด้านมากที่สุด คือ ร้อยละ 87.6 รองลงมาคือ สตรีที่มีรายได้ต่อปีระหว่าง 3,401-14,500 บาท ร้อยละ 81.8 ถัดมาเป็นสตรีที่มีรายได้ต่อปีระหว่าง 14,501-60,000 บาท ร้อยละ 67.1 ตามด้วยสตรีที่มีรายได้ต่อปี 60,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 39.5 ตามลำดับ เช่นเดียวกับรูปแบบความสัมพันธ์ที่พบในความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร 1 ด้าน และ 2 ด้าน กล่าวคือ สตรีที่มีรายได้สูงจะมีความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร 1 ด้าน และ 2 ด้านสูงกว่าสตรีที่มีรายได้ต่ำกว่า สะท้อนให้เห็นว่า แม้สตรีมีรายได้สูงก็ยังคงคาดหวังที่จะพึ่งพาบุตรในบางเรื่องบางด้าน

ในทางตรงกันข้าม ยิ่งสตรีมีรายได้สูงขึ้นเท่าใดก็จะยิ่งไม่คาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น ดังจะเห็นได้จาก ร้อยละความไม่คาดหวังจากบุตรเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.4 ในสตรีที่มีรายได้ต่อปีต่ำกว่าหรือเท่ากับ 3,400 บาท เป็นร้อยละ 14.0 ในสตรีที่มีรายได้ต่อปีตั้งแต่ 60,001 บาทขึ้นไป

สำหรับผู้ที่ไม่มีรายได้หรือไม่ได้ทำงาน จะพบว่า กลุ่มสตรีดังกล่าวจะมีความคาดหวังกการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรในระดับปานกลาง ซึ่งอธิบายได้ว่า สตรีที่ไม่มีรายได้หรือไม่ได้ทำงานนี้อาจอยู่ในครอบครัวที่มีฐานะการเงินดี ทำให้อาจไม่ต้องไปทำงาน และมีความสามารถจัดการหรือเลือกแหล่งเกื้อหนุนอื่นแทนบุตร ซึ่งอธิบายรายละเอียดข้างต้นไว้ในตัวแปรการทำงานของสตรี

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า ผลการศึกษายังคงมีทิศทางความสัมพันธ์เป็นไปตามที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05 กล่าวคือ สตรีที่มีรายได้ต่ำจะมีความคาดหวังกการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรมากกว่าสตรีที่มีรายได้สูงกว่า ทั้งนี้เพราะ สตรีที่มีรายได้น้อย ขาดเงิน ข่อมไม่สามารถเก็บออมเงินไว้ใช้ยามสูงอายุได้ ส่งผลให้ไม่สามารถคาดหวังกการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากแหล่งอื่น ได้ดังนั้นจึงคาดหวังกจากบุตรมากกว่าสตรีที่มีรายได้สูง

เมื่อนำการเขตที่อยู่อาศัยเข้าร่วมพิจารณาในฐานะตัวแปรควบคุม (ตารางที่ 12) พบว่า ทิศทางความสัมพันธ์ยังคงไม่แตกต่างไปจากเดิมทั้งในเขตชนบทและเขตเมือง กล่าวคือ สตรีที่มีรายได้ต่ำจะมีความคาดหวังกการเกื้อหนุนในยามสูงอายุมากกว่าสตรีที่มีรายได้สูงกว่า และความแตกต่างนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05 ดังเช่น ในเขตชนบท สตรีที่มีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 3,400 บาท/ปีจะมีความคาดหวังกการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรทุกด้านสูงที่สุด (ร้อยละ 88.2) และเมื่อสตรีมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น ความคาดหวังกจากบุตรทุกด้านจะยิ่งลดน้อยลง คือจากร้อยละ 83.2 เป็นร้อยละ 70.8 และร้อยละ 48.3 ในสตรีที่มีรายได้ต่อปีระหว่าง 3,401-14,500 บาท, มีรายได้ต่อปีระหว่าง 14,501-60,000 บาท และมีรายได้ต่อปีตั้งแต่ 60,001 บาทขึ้นไป ตามลำดับ สำหรับสตรีที่ไม่มีรายได้/ไม่ได้ทำงาน พบว่า จะมีความคาดหวังกทุกด้านจากบุตรในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์ในระดับ 2 ตัวแปร เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า รายได้ของสตรีมีความสัมพันธ์ในทางกลับกันกับความคาดหวังกการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร กล่าวคือ สตรีที่มีรายได้ต่ำจะมีความคาดหวังกการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรมากกว่าสตรีที่มีรายได้สูงกว่า ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อควบคุมด้วยเขตที่อยู่อาศัย ความสัมพันธ์ที่พบยังคงไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

ตารางที่ 10 การกระจายร้อยละของสตรีกำลังสมรสอายุ 15-44 ปี จำแนกตามความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร และรายได้ของสตรี

รายได้ของสตรี (บาท/ปี)	ความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร				รวม
	ไม่คาด หวังเลข	คาดหวัง 1 ด้าน	คาดหวัง 2 ด้าน	คาดหวัง ทุกด้าน	
ไม่มีรายได้/ ไม่ได้ทำงาน	9.4	15.0	20.5	55.1	100.0 (169)
<=3,400	1.4	2.6	8.4	87.6	100.0 (385)
3,401-14,500	1.9	3.0	13.3	81.8	100.0 (910)
14,501-60,000	4.7	9.1	19.1	67.1	100.0 (899)
60,001 ขึ้นไป	14.0	18.9	27.6	39.5	100.0 (374)
รวม	4.9	7.9	16.9	70.3	100.0 (2,737)
	Tau-C = -0.168		P-value = 0.000		

ตารางที่ 11 ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ยของสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือน
กับ กลุ่มรายได้ของสตรี

กลุ่มรายได้สตรี (บาท/ปี)	ค่าเฉลี่ยของคะแนนสถานภาพ ทางเศรษฐกิจของครัวเรือน	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้ทำงาน/ไม่มีรายได้	3.015	1.597	169	6.1
<=3,400	1.739	1.599	387	14.1
3,401-14,500	1.842	1.478	910	33.1
14,500-60,000	2.825	1.613	904	33.0
60,001 ขึ้นไป	3.894	1.352	375	13.7
รวม	2.504	1.532	2,744*	100.0
	F-Prob =158.1031	P-value =0.000		

* ไม่รวมกรณีที่ตอบว่า “ไม่ทราบ”

ตารางที่ 12 การกระจายร้อยละของสตรีกำลังสมรสอายุ 15-44 ปีจำแนกตามความคาดหวัง การเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร รายได้ของสตรีและเขตที่อยู่อาศัย

รายได้ของสตรี (บาท/ปี)/เขตที่อยู่ อาศัย	ความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร				รวม	
	ไม่คาด หวังเลย	คาดหวัง 1 ด้าน	คาดหวัง 2 ด้าน	คาดหวัง ทุกด้าน		
เมือง						
ไม่มีรายได้/ ไม่ได้ทำงาน	13.0	24.1	16.7	46.2	100.0	(65)
<=3,400	8.5**	4.3**	14.5	72.7	100.0	(16)
3,401-14,500	13.6	11.6	24.4	50.4	100.0	(41)
14,501-60,000	13.0	14.4	18.2	54.4	100.0	(202)
60,000 ขึ้นไป	20.9	27.5	25.8	25.8	100.0	(146)
รวม	15.4	19.2	20.7	44.7	100.0	(470)
	Tau-C = -0.151		P-value = 0.000			
ชนบท						
ไม่มีรายได้/ ไม่ได้ทำงาน	7.1	9.4	22.9	60.6	100.0	(104)
<=3,400	1.0	2.6	8.2	88.2	100.0	(369)
3,401-14,500	1.3	2.7	12.8	83.2	100.0	(869)
14,501-60,000	2.3	7.5	19.4	70.8	100.0	(697)
60,001 ขึ้นไป	9.6	13.4	28.7	48.3	100.0	(228)
รวม	2.7	5.5	16.2	75.6	100.0	(2,267)
	Tau-C = -0.129		P-value = 0.000			

** มีจำนวนตัวอย่างน้อยกว่า 5 ราย

1.5 สถานภาพสตรี

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสตรี กับ ความคาดหวังการเกื้อหนุน ในขามสูงอายุจากบุตร (ตารางที่ 13) พบว่า สถานภาพสตรีแปรผกผันกับความคาดหวังการเกื้อหนุนในขามสูงอายุจากบุตร กล่าวคือ สตรีที่มีสถานภาพสูง จะมีสัดส่วนความคาดหวังการเกื้อหนุนในขามสูงอายุจากบุตรทุกด้านน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 62.0 และเมื่อสตรีมีสถานภาพลดต่ำลง ร้อยละความคาดหวังจากบุตรทุกด้านจะยิ่งเพิ่มมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 70.4, ร้อยละ 75.8 และ ร้อยละ 77.4 ในสตรีที่มีสถานภาพค่อนข้างสูง, มีสถานภาพปานกลาง และมีสถานภาพต่ำ ตามลำดับ สอดคล้องกับรูปแบบความสัมพันธ์ที่พบในความคาดหวังการเกื้อหนุนในขามสูงอายุจากบุตร 1 ด้าน และ 2 ด้าน กล่าวคือ สตรีที่มีสถานภาพสูง จะมีความคาดหวังการเกื้อหนุนในขามสูงอายุจากบุตร 1 ด้าน และ 2 ด้าน สูงกว่า สตรีที่มีสถานภาพต่ำกว่า ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า แม้สตรีมีสถานภาพสูงก็ยังคงคาดหวังที่จะพึ่งพาบุตรในบางเรื่องบางด้าน

ในทางตรงกันข้าม ยิ่งสตรีมีสถานภาพสูงขึ้นเท่าใดก็จะมีความไม่คาดหวังการเกื้อหนุนในขามสูงอายุจากบุตรเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งจะเห็นได้จากร้อยละความไม่คาดหวังจากบุตรเพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 4.1 ในสตรีที่สถานภาพต่ำ เป็นร้อยละ 6.5 ในสตรีที่มีสถานภาพสูง

และเมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสตรีกับความคาดหวังการเกื้อหนุนในขามสูงอายุจากบุตรด้วยค่า Tau-C พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05 และเป็นไปตามที่ตั้งสมมติฐานไว้ กล่าวคือ สตรีที่มีสถานภาพต่ำจะมีสัดส่วนความคาดหวังการเกื้อหนุนในขามสูงอายุจากบุตรมากกว่าสตรีที่มีสถานภาพสูงกว่า ทั้งนี้เพราะ ในสังคมสมัยใหม่ที่มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรม สตรีที่มีสถานภาพสูงจะมีการศึกษาเพิ่มมากขึ้นและเรียนรู้เกี่ยวกับกิจกรรมนอกบ้านมากขึ้น เป็นผลให้สตรีมีโอกาสด้านเศรษฐกิจและสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น ดังนั้นจึงส่งผลให้คาดหวังการเกื้อหนุนในขามสูงอายุจากบุตรน้อยกว่าสตรีที่มีสถานภาพต่ำกว่า

ตารางที่ 14 ได้นำการทำงานของสตรีเข้าร่วมในการวิเคราะห์ โดยใช้เป็นตัวแปรควบคุม พบว่า ทิศทางความสัมพันธ์ยังคงเดิม เพียงแต่ไม่สามารถสรุปความสัมพันธ์ในกลุ่มไม่ได้ทำงานได้ เนื่องจากมีจำนวนตัวอย่างในตารางย่อยน้อยกว่า 5 ราย สำหรับกลุ่มทำงานอื่นๆ พบว่า ความสัมพันธ์ไม่แตกต่างจากเดิม กล่าวคือ ในกลุ่มทำงานในและนอกภาคเกษตรกรรม สตรีที่มีสถานภาพสูงจะมีความคาดหวังจากบุตรน้อยกว่าสตรีที่มีสถานภาพต่ำกว่า ดังเช่น กลุ่มทำงานในภาคเกษตรกรรม สตรีที่มีสถานภาพสูงจะมีสัดส่วนความคาดหวังจากบุตรทุกด้านต่ำที่สุด คือร้อยละ 76.7 และเมื่อสตรีมีสถานภาพลดต่ำลงความคาดหวังทุกด้านจะยิ่งเพิ่มมากขึ้น

คือจากร้อยละ 81.0 เป็นร้อยละ 85.3 และร้อยละ 90.0 ในสถานภาพสตรีค่อนข้างสูง, สถานภาพปานกลางและสถานภาพต่ำ ตามลำดับ เป็นต้น และความแตกต่างนี้มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05 เฉพาะในกลุ่มทำงานในภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรกรรมเท่านั้น แสดงว่า กลุ่มไม่ได้ทำงานไม่น่าจะมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสตรีกับความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร

โดยสรุปกล่าวได้ว่า สถานภาพสตรีมีความสัมพันธ์ในทางกลับกันกับความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร กล่าวคือ สตรีที่มีสถานภาพระดับสูง จะมีความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร น้อยกว่า สตรีที่มีสถานภาพระดับต่ำ เมื่อควบคุมด้วยตัวแปรการทำงานของสตรี ยังคงพบความสัมพันธ์เช่นเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ยกเว้นในกลุ่มไม่ได้ทำงานเท่านั้น และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในการศึกษาครั้งนี้

ตารางที่ 13 การกระจายร้อยละของสตรีกำลังสมรสอายุ 15-44 ปี จำแนกตามความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร และสถานภาพของสตรี

สถานภาพสตรี	ความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร				รวม
	ไม่คาดหวังเลข	คาดหวัง 1 ด้าน	คาดหวัง 2 ด้าน	ทุกด้าน	
ต่ำ	4.1	6.0	12.5	77.4	100.0 (480)
ปานกลาง	4.3	5.5	14.4	75.8	100.0 (648)
ค่อนข้างสูง	4.2	7.4	18.0	70.4	100.0 (827)
สูง	6.5	10.9	20.6	62.0	100.0 (833)
รวม	4.9	7.8	17.0	70.3	100.0 (2,788)
	Tau-C = -0.089		P-value = 0.000		

ตารางที่ 14 การกระจายร้อยละของสตรีกำลังสมรสอายุ 15-44 ปี จำแนกตามคาดหวัง การเกือบหนุในยามสูงอายุจากบุตร สถานภาพของสตรีและการทำงานของสตรี

สถานภาพสตรี/ การทำงานของสตรี	ความคาดหวังการเกือบหนุในยามสูงอายุจากบุตร				รวม
	ไม่คาดหวังเลย	คาดหวัง 1 ด้าน	คาดหวัง 2 ด้าน	ทุกด้าน	
<u>ไม่ได้ทำงาน</u>					
ต่ำ	11.6	18.6	15.4	54.4	100.0 (59)
ปานกลาง	8.6	9.1	26.2	56.1	100.0 (49)
ค่อนข้างสูง	7.9	18.7	25.7	44.7	100.0 (31)
สูง	13.1**	22.0**	24.0**	40.9	100.0 (10)
รวม	9.9	15.7	21.7	52.7	100.0 (149)
	Tau-C = -0.023		P-value = 0.730		
<u>ทำงานในภาคเกษตรกรรม</u>					
ต่ำ	1.9	1.1	7.0	90.0	100.0 (288)
ปานกลาง	1.3	2.2	11.2	85.3	100.0 (384)
ค่อนข้างสูง	1.3	3.9	13.8	81.0	100.0 (519)
สูง	1.8	5.0	16.5	76.7	100.0 (464)
รวม	1.5	3.4	12.8	82.3	100.0 (1,655)
	Tau-C = -0.069		P-value = 0.000		
<u>ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม</u>					
ต่ำ	5.5	11.1	23.1	60.3	100.0 (133)
ปานกลาง	8.6	10.7	17.4	63.3	100.0 (215)
ค่อนข้างสูง	9.3	12.8	24.9	53.0	100.0 (276)
สูง	12.4	18.0	25.9	43.7	100.0 (360)
รวม	9.7	14.1	23.4	52.8	100.0 (984)
	Tau-C = -0.121		P-value = 0.000		

** มีจำนวนตัวอย่างน้อยกว่า 5 ราย

1.6 เพศของบุตร

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างเพศของบุตรที่มี กับ ทักษะคิดเรื่องความคาดหวัง การถือหนูนในยามสูงอายุจากบุตร (ตารางที่ 15) พบว่า สตรีที่มีทั้งบุตรสาวและบุตรชาย จะมีความคาดหวังการถือหนูนในยามสูงอายุจากบุตรทุกด้านมากที่สุด ร้อยละ 72.1 รองลงมาคือสตรีที่มีเฉพาะบุตรสาวอย่างน้อย 1 คน และมีเฉพาะบุตรชายอย่างน้อย 1 คน ร้อยละ 71.6 และร้อยละ 71.1 ตามลำดับ สำหรับสตรีไม่มีบุตร พบว่า จะมีสัดส่วนความคาดหวังการถือหนูนในยามสูงอายุจากบุตรทุกด้านต่ำสุด คิดเป็นร้อยละ 58.8 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่แตกต่างจากสตรีกลุ่มอื่น ๆ อย่างชัดเจน ในทำนองเดียวกัน สตรีที่ไม่มีบุตรนี้จะไม่คาดหวังการถือหนูนในยามสูงอายุจากบุตรสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 13.1 รองลงมาคือ สตรีที่มีเฉพาะบุตรชายอย่างน้อย 1 คน และมีเฉพาะบุตรสาวอย่างน้อย 1 คน ร้อยละ 4.4 และ ร้อยละ 3.8 ตามลำดับ ส่วนสตรีที่มีทั้งบุตรสาวและบุตรชาย จะมีความไม่คาดหวังการถือหนูนในยามสูงอายุจากบุตรต่ำสุด ร้อยละ 3.7

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ด้วยค่า Tau-C พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเพศของบุตรกับความคาดหวังการถือหนูนในยามสูงอายุจากบุตรมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05 และสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยสตรีที่มีบุตรทั้งเพศชายและเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะคาดหวังการถือหนูนในยามสูงอายุจากบุตรทุกด้านสูงกว่าสตรีที่มีบุตรเพียงเพศใดเพศหนึ่ง หรือไม่มีบุตร ซึ่งสะท้อนให้เห็นค่านิยมในสังคมไทยที่มองว่า บุตรชายเป็นผู้สืบสกุลและทำงานหาเงินมาจุนเจือครอบครัว ในขณะที่บุตรสาวจะสามารถช่วยเหลืองานในบ้าน และคอยดูแลบิดามารดาในยามแก่ชรา นอกจากนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่อเปรียบเทียบระหว่างสตรีที่มีเฉพาะบุตรสาว หรือ สตรีที่มีเฉพาะบุตรชาย จะพบว่า ความคาดหวังที่จะพึ่งพาบุตรสาวในทุกด้านจะมีสัดส่วนสูงกว่าเล็กน้อย ในทางกลับกันผู้ที่มีแต่เฉพาะบุตรชายจะไม่คาดหวังพึ่งพาบุตรในสัดส่วนสูงกว่าผู้ที่มีเฉพาะบุตรสาว สำหรับสตรีที่ไม่มีบุตรนั้นจะมีความคาดหวังพึ่งพาบุตรน้อยกว่าสตรีในกลุ่มอื่นๆ อย่างชัดเจน

เนื่องจากข้อจำกัดของการสร้างความคาดหวังการถือหนูนในยามสูงอายุจากบุตร ในภาพรวมที่ไม่ได้ให้ความชัดเจนเกี่ยวกับเพศของบุตรที่มี ว่าสตรีมีความคาดหวังการถือหนูนในยามสูงอายุจากบุตรในภาพรวมอย่างไร ดังนั้นข้อมูลลำดับต่อไปที่จะเสนอในตารางที่ 16 จึงพิจารณาเพิ่มเติมในรายละเอียดเกี่ยวกับเพศที่คาดหวังจะพึ่งพาในแต่ละด้านว่าคาดหวังจากบุตรสาวหรือจากบุตรชาย โดยไม่คำนึงถึงเพศของบุตรที่มีในปัจจุบัน เพื่อสะท้อนให้เห็นว่า ในอุดมคติของสตรีแล้วคาดหวังที่จะพึ่งพาบุตรเพศใดมากกว่ากัน ซึ่งพบว่า สตรีส่วนใหญ่คาดหวังด้านต่างๆจากบุตรสาวมากกว่าบุตรชายอย่างชัดเจนไม่ว่าจะเป็นความคาดหวังจากบุตรด้านที่อยู่อาศัย ความคาดหวังจากบุตรด้านการดูแลสุขภาพเจ็บป่วย และความคาดหวังจากบุตรด้านการเงิน

โดยสรุปกล่าวได้ว่า เพศของบุตรที่มีของสตรีมีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติเรื่องความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร โดยมีทิศทางของความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ว่า สตรีที่มีทั้งบุตรสาวและบุตรชาย หรือ มีเฉพาะบุตรสาว จะมีความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรมากกว่าสตรีที่มีเฉพาะบุตรชาย เมื่อพิจารณาเพิ่มเติมในรายละเอียดเกี่ยวกับเพศที่คาดหวังจากบุตรสาวหรือจากบุตรชายในแต่ละด้าน พบว่า สตรีส่วนใหญ่คาดหวังด้านต่างๆจากบุตรสาวมากกว่าบุตรชายอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นความคาดหวังจากบุตรด้านที่อยู่อาศัย ความคาดหวังจากบุตรด้านการดูแลสุขภาพเจ็บป่วย และความคาดหวังจากบุตรด้านการเงิน

ตารางที่ 15 การกระจายร้อยละของสตรีกำลังสมรสอายุ 15-44 ปี จำแนกตามความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร และ เพศของบุตรที่มี

เพศของบุตร	ความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร				รวม
	ไม่คาดหวังเลย	คาดหวัง 1 ด้าน	คาดหวัง 2 ด้าน	คาดหวัง ทุกด้าน	
ไม่มีบุตร	13.1	7.5	20.6	58.8	100.0 (287)
มีเฉพาะบุตรสาว อย่างน้อย 1 คน	3.8	8.9	15.8	71.6	100.0 (676)
มีเฉพาะบุตรชาย อย่างน้อย 1 คน	4.4	7.5	17.0	71.1	100.0 (807)
มีทั้งบุตรสาวและบุตรชาย	3.7	7.4	16.7	72.1	100.0 (1,018)
รวม	4.9	7.8	17.0	70.3	100.0 (2,788)
	Tau-C = -0.039		P-value = 0.004		

ตารางที่ 16 การกระจายร้อยละของสตรีกำลังสมรสอายุ 15-44 ปี จำแนกตามความคาดหวัง การเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรแต่ละด้านและเพศที่คาดหวังจากบุตร (บุตรสาว/บุตรชาย)

ความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจาก บุตรในแต่ละด้าน/เพศที่คาดหวังจากบุตร	คาดหวัง	ไม่คาดหวัง	รวม
บุตรสาว			
ด้านที่อยู่อาศัย	68.8	31.2	100.0
ด้านการเงิน	68.0	32.0	100.0
ด้านการดูแลยามเจ็บป่วย	85.7	17.3	100.0
บุตรชาย			
ด้านที่อยู่อาศัย	44.1	55.9	100.0
ด้านการเงิน	63.2	36.8	100.0
ด้านการดูแลยามเจ็บป่วย	71.9	28.1	100.0

2) ปัจจัยภูมิหลังครัวเรือนของสตรี

2.1 สถานภาพทางเศรษฐกิจครัวเรือนของสตรี

การวัดสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนจากรายได้ของแต่ละครัวเรือนโดยตรง เป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา มักจะพบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ของครัวเรือนมักจะมีแนวโน้มที่จะรายงานต่ำกว่าความเป็นจริง ซึ่งทำให้ผลการศึกษาเบี่ยงเบนไปได้ ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จึงใช้ตัวแปรสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือน แทนตัวแปรรายได้ของครัวเรือน ซึ่งเป็นวิธีที่สามารถวัดทางอ้อมได้ เพราะเป็นการสร้างมาตรวัดระดับความมั่นคงของครัวเรือน โดยพิจารณาจากเครื่องใช้ที่มีอยู่ในครอบครอง ทั้งนี้การเป็นเจ้าของเครื่องใช้เหล่านี้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับอำนาจการซื้ออันเป็นผลมาจากรายได้ของครัวเรือน

ผลการศึกษา (ตารางที่ 17) แสดงให้เห็นว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนแปรผกผันกับความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร กล่าวคือ สตรีที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนระดับสูง จะมีความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรทุกด้านน้อยที่สุด (ร้อยละ 48.5) และเมื่อสตรีมีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนต่ำลง ร้อยละความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรทุกด้านจะยิ่งเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 61.3, ร้อยละ 80.2 และ ร้อยละ 88.3 ในสตรีที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนระดับค่อนข้างสูง, ระดับค่อนข้างต่ำ และระดับต่ำ ตามลำดับ สอดคล้องกับรูปแบบความสัมพันธ์ที่พบในความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร 1 ด้านและ 2 ด้าน ซึ่งพบว่า สตรีที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนสูงจะมีความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร 1 ด้าน และ 2 ด้านสูงกว่าสตรีที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนต่ำกว่า

ในทางตรงกันข้าม ยิ่งสตรีมีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนสูงขึ้นเท่าใด ก็จะมีแนวโน้มความไม่คาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร สูงขึ้นเท่านั้น ดังจะเห็นได้จาก ร้อยละของความไม่คาดหวังจากบุตรเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.0 ในสตรีที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนต่ำ เป็นร้อยละ 10.0 ในสตรีที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนสูง

ถึงแม้ว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนจะมีทิศทางกลับกันกับความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร แต่เป็นที่น่าสนใจว่าสตรีที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนสูงจะมีสัดส่วนไม่หวังพึ่งมากที่สุด หรือ หวังพึ่งทุกด้านน้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ แต่สตรีเหล่านี้ก็ยังหวังพึ่งบุตรในบางด้าน

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนกับความคาดหวังกการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร ด้วยค่า Tau-C พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05 และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า สตรีที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนสูงจะมีความคาดหวังกการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรน้อยกว่าสตรีที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนต่ำกว่า ทั้งนี้เป็นเพราะ สตรีที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนที่ต่ำยากจนก็ยากที่จะมีเงินออมเก็บไว้ใช้ยามสูงอายุได้ทำให้ไม่สามารถคาดหวังกการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากแหล่งอื่น ๆ ได้ จึงคาดหวังกการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรไว้สูง ตรงกันข้ามกับสตรีที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนสูง ย่อมมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองได้และมีเงินออมไว้ใช้ยามสูงอายุจึงทำให้คาดหวังกการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรลดน้อยลง

ตารางที่ 18 ได้นำการทำงานของสตรีเข้าร่วมในการวิเคราะห์ โดยใช้เป็นตัวแปรควบคุม พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนกับความคาดหวังกการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือ ทิศทางความสัมพันธ์ในกลุ่มไม่ได้ทำงาน, กลุ่มทำงานในภาคเกษตร และกลุ่มทำงานนอกภาคเกษตร ยังคงมีทิศทางตรงกับสมมติฐาน ดังเช่น ในกลุ่มทำงานนอกภาคเกษตรกรรม สตรีที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนสูงจะมีความคาดหวังกการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรทุกด้านน้อยที่สุด (ร้อยละ 34.6) เมื่อสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนลดต่ำลง ความคาดหวังกการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรทุกด้านจะยิ่งเพิ่มขึ้น คือจากร้อยละ 49.6 เป็นร้อยละ 66.7 และร้อยละ 86.9 ในสตรีที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนค่อนข้างสูง, ระดับค่อนข้างต่ำ และระดับต่ำ ตามลำดับ เป็นต้น โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05

เมื่อนำเขตที่อยู่อาศัยเข้าร่วมในฐานะตัวแปรควบคุม (ตารางที่ 19) พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์ไม่เปลี่ยนแปลงจากความสัมพันธ์เดิมทั้งในเขตชนบทและเขตเมือง กล่าวคือ สตรีที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนสูง จะมีความคาดหวังกการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรน้อยกว่าสตรีที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนต่ำกว่า และ พบว่ารูปแบบความสัมพันธ์นี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05 ทั้งในเขตชนบทและเขตเมือง ดังเช่น ในเขตเมือง สตรีที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนสูง จะมีความคาดหวังกการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรทุกด้านน้อยที่สุด ร้อยละ 22.8 และเมื่อสตรีมีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนต่ำลง ร้อยละความคาดหวังกการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรทุกด้านจะยิ่งเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 42.8, ร้อยละ 59.2 และ ร้อยละ 80.0 ในสตรีที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนค่อนข้างสูง, ระดับค่อนข้างต่ำ และ มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนต่ำ ตามลำดับ เป็นต้น

โดยสรุปกล่าวได้ว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิง ปฏิภาคกับความคาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตร กล่าวคือ สตรีที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจของครัวเรือนระดับสูง จะมีความคาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตรน้อยกว่า สตรีที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนต่ำกว่า เมื่อควบคุมด้วยตัวแปรการทำงานของสตรี และเขตที่อยู่อาศัย ยังคงพบความสัมพันธ์เช่นเดิม และเป็นไปตามที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้

ตารางที่ 17 การกระจายร้อยละของสตรีกำลังสมรสอายุ 15-44 ปี จำแนกตามความคาดหวัง การเกษียณในยามสูงอายุจากบุตร และสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือน

สถานภาพทาง เศรษฐกิจของครัว เรือน	ความคาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตร				รวม
	ไม่คาด หวังเลย	คาดหวัง 1 ด้าน	คาดหวัง 2 ด้าน	คาดหวัง ทุกด้าน	
ต่ำ	1.0	1.4	9.3	88.3	100.0 (403)
ค่อนข้างต่ำ	2.9	4.4	12.5	80.2	100.0 (1,016)
ค่อนข้างสูง	6.5	10.3	21.9	61.3	100.0 (989)
สูง	10.0	16.9	24.5	48.5	100.0 (380)
รวม	4.9	7.8	17.0	70.3	100.0 (2,788)
	Tau-C = -0.202		P-value = 0.000		

ตารางที่ 18 การกระจายร้อยละของสตรีกำลังสมรสอายุ 15-44 ปี จำแนกตามความคาดหวัง การเกื้อหนุนในยามสูงอายุก่อนบุตร สถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือน และการทำงานของสตรี

สถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือน/การทำงานของสตรี	ความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุก่อนบุตร				รวม
	ไม่คาดหวังเลย	คาดหวัง 1 ด้าน	คาดหวัง 2 ด้าน	ทุกด้าน	
<u>ไม่ได้ทำงาน</u>					
ต่ำ	4.0	.*	9.4**	86.6	100.0 (17)
ค่อนข้างต่ำ	5.8	9.4	14.8	66.0	100.0 (42)
ค่อนข้างสูง	11.9	19.8	22.8	46.5	100.0 (63)
สูง	12.6	22.8	34.7	32.9	100.0 (27)
รวม	9.9	15.7	21.9	52.7	100.0 (149)
	Tau-C = -0.215		P-value = 0.001		
<u>ทำงานในภาคเกษตรกรรม</u>					
ต่ำ	0.9	1.4	9.4	88.3	100.0 (327)
ค่อนข้างต่ำ	1.1	2.6	10.9	85.4	100.0 (733)
ค่อนข้างสูง	3.0	4.7	16.6	74.7	100.0 (471)
สูง	4.4	6.3	16.9	72.4	100.0 (124)
รวม	2.5	4.4	12.8	80.3	100.0 (1,655)
	Tau-C = -0.074		P-value = 0.000		
<u>ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม</u>					
ต่ำ	1.8	2.6	8.7	86.9	100.0 (64)
ค่อนข้างต่ำ	6.8	9.7	16.8	66.7	100.0 (241)
ค่อนข้างสูง	9.7	13.8	26.9	49.6	100.0 (450)
สูง	15.0	22.8	27.6	34.6	100.0 (229)
รวม	9.7	14.1	23.4	52.8	100.0 (984)
	Tau-C = -0.217		P-value = 0.000		

* ไม่มีจำนวนตัวอย่าง

** มีจำนวนตัวอย่างน้อยกว่า 5 ราย

ตารางที่ 19 การกระจายร้อยละของสตรีกำลังสมรสอายุ 15-44 ปี จำแนกตาม
ความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร สถานภาพทาง
เศรษฐกิจของครัวเรือน และเขตที่อยู่อาศัย

สถานภาพทาง เศรษฐกิจของครัว เรือน/เขตที่อยู่อาศัย	ความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร				รวม
	ไม่คาด หวังเลย	คาดหวัง 1 ด้าน	คาดหวัง 2 ด้าน	คาดหวัง ทุกด้าน	
เมือง					
ต่ำ	1.5	5.7	12.8	80.0	100.0 (33)
ค่อนข้างต่ำ	11.5	13.7	15.6	59.2	100.0 (119)
ค่อนข้างสูง	14.6	20.6	22.0	42.8	100.0 (217)
สูง	23.4	27.2	26.6	22.8	100.0 (109)
รวม	15.2	19.1	20.8	44.9	100.0 (478)
	Tau-C = -0.235		P-value = 0.000		
ชนบท					
ต่ำ	0.6	1.4	9.0	89.0	100.0 (371)
ค่อนข้างต่ำ	1.7	3.2	12.1	83.0	100.0 (897)
ค่อนข้างสูง	4.2	7.5	21.8	66.5	100.0 (772)
สูง	4.7	12.8	23.7	58.8	100.0 (272)
รวม	2.7	5.5	16.2	75.6	100.0 (2,311)
	Tau-C = -0.157		P-value = 0.000		

2.2 การมีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครัวเรือน

การศึกษาครั้งนี้แบ่งการมีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครัวเรือน ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ การมีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครัวเรือน และไม่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครัวเรือน และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการมีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครัวเรือนกับความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร (ตารางที่ 20) พบว่า สตรีที่ไม่มีผู้สูงอายุและมีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครัวเรือน จะมีความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรไม่แตกต่างกัน เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครัวเรือนกับความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร ด้วยค่า Tau-C พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05 และไม่ปฏิบัติตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า สตรีที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครัวเรือนจะมีความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรมากกว่า สตรีที่ไม่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครัวเรือนด้วย

การที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรนั้น อาจจะเนื่องมาจาก ความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร ขึ้นอยู่กับ ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสตรีมากกว่า ซึ่งจะได้พิจารณาทำการวิเคราะห์ในเชิงลึกด้วยการวิเคราะห์หัดถดถอยต่อไป

ตารางที่ 20 การกระจายร้อยละของสตรีกำลังสมรสอายุ 15-44 ปี จำแนกตามความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร และ การมีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครัวเรือน

การมีผู้สูงอายุอาศัย อยู่ในครัวเรือน	ความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร				รวม
	ไม่คาด หวังเลย	คาดหวัง 1 ด้าน	คาดหวัง 2 ด้าน	ทุกด้าน	
มี	5.7	6.7	17.3	70.3	100.0 (595)
ไม่มี	4.7	8.1	16.9	70.3	100.0 (2,193)
รวม	4.9	7.8	17.0	70.3	100.0 (2,788)
	Tau-C = -0.001		P-value = 0.957		

2.3 เขตที่อยู่อาศัย

เป็นที่ยอมรับกันว่า ปัจจัยเขตที่อยู่อาศัยเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความคิดหรือทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคล จากผลการวิจัยที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่า สตรีที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทจะมีความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรมากกว่าสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง (นภาพร ชโยวรรณ, 2535: 106-108; นิรันุช เชื้อโชติ, 2530: 67; พิระพัฒน์ วรเนติวุฒิ, 2530: 81; Arnold and Pejaranonda, 1977: 10-12; Chang and Ofstedal, 1991: 9-11; Ogawa and Retherford, 1993: 591-595; Lee, Parish and Willis, 1994: 1010-1041)

ผลการศึกษา (ตารางที่ 21) พบว่า สตรีที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทจะมีร้อยละความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรทุกด้านมากกว่าสตรีที่อยู่อาศัยในเขตเมืองอื่นและกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 75.6 , ร้อยละ 47.2 และ ร้อยละ 41.8 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบความสัมพันธ์ที่พบในความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร 1 ด้าน และ 2 ด้าน กล่าวคือ สตรีในเขตชนบทจะมีความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร 1 ด้านและ 2 ด้าน ต่ำกว่า สตรีในเขตเมืองอื่น และ กรุงเทพมหานคร

ในทางกลับกัน สตรีที่อยู่ในเขตชนบทจะมีร้อยละความไม่คาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรน้อยกว่าสตรีที่อยู่ในเขตเมืองอื่น และ กรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 2.7, ร้อยละ 14.3 และ ร้อยละ 15.9 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า สตรีที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทมีความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรมากกว่าสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองอื่น และกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นไปตามที่ตั้งสมมติฐานไว้ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05 การที่เขตที่อยู่อาศัยกับความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเนื่องมาจาก สัดส่วนของสตรีที่คาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรซึ่งอาศัยอยู่ในเขตเมืองอื่น และกรุงเทพมหานครมีจำนวนไม่แตกต่างกันมากนัก

ดังนั้นเพื่อที่จะให้ภาพที่ชัดเจนขึ้นจึงแยกวิเคราะห์เป็น 2 กลุ่ม คือ เขตชนบทและเขตเมือง โดยในเขตเมืองจะเป็นการรวมเมืองอื่นและกรุงเทพมหานครไว้ด้วยกัน ผลการศึกษา (ตารางที่ 22) พบว่า สตรีที่อยู่ในเขตชนบทจะมีร้อยละความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรทุกด้านมากกว่าสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองอย่างชัดเจน เปรียบเทียบร้อยละ 75.6 และร้อยละ 44.9 ซึ่งสอดคล้องกับความสัมพันธ์ที่พบในความคาดหวัง 2 ด้าน และ 1 ด้าน กล่าวคือ สตรีในชนบทจะมีความคาดหวังจากบุตร 2 ด้าน และ 1 ด้านต่ำกว่าสตรีในเมือง

ในทางตรงกันข้าม สตรีที่อยู่ในชนบทนี้จะมีร้อยละไม่คาดหวังกากบุตรน้อยกว่าสตรีที่อยู่ในเขตเมือง คิดเป็นร้อยละ 2.7 และ ร้อยละ 15.2 ตามลำดับ

และเมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเขตที่อยู่อาศัย (ชนบท/เมือง) กับความคาดหวังกการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรด้วยค่า Tau-C พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05

ดังนั้นสรุปได้ว่า สตรีที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทมีความคาดหวังกการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรมากกว่าสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองอื่น และกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นไปตามที่ตั้งสมมติฐานไว้ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อรวมสตรีที่อยู่ในเขตเมืองอื่นและกรุงเทพมหานครเข้าด้วยกันเป็นเขตเมือง เปรียบเทียบกับเขตชนบท ความสัมพันธ์ที่พบยังคงไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือ สตรีที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทมีความคาดหวังกการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรมากกว่าสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง และ ความแตกต่างนี้มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 21 การกระจายร้อยละของสตรีกำลังสมรสอายุ 15-44 ปี จำแนกตามความคาดหวังกการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร และ เขตที่อยู่อาศัย (ชนบท/เมืองอื่น/กรุงเทพมหานคร)

เขตที่อยู่อาศัย	ความคาดหวังกการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร				รวม
	ไม่คาดหวังกเลข	คาดหวังก 1 ด้าน	คาดหวังก 2 ด้าน	คาดหวังก ทุกด้าน	
ชนบท	2.7	5.5	16.2	75.6	100.0 (2,311)
เมืองอื่น	14.3	21.6	22.3	41.8	100.0 (203)
กรุงเทพมหานคร	15.9	17.2	19.7	47.2	100.0 (274)
รวม	4.9	7.8	17.0	70.3	100.0 (2,788)
	Tau-C = -0.010		P-value = 0.468		

ตารางที่ 22 การกระจายร้อยละของสตรีกำลังสมรสอายุ 15-44 ปี จำแนกตามความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร และเขตที่อยู่อาศัย(ชนบท/เมือง)

เขตที่อยู่อาศัย	ความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร				รวม
	ไม่คาดหวังเลย	คาดหวัง 1 ด้าน	คาดหวัง 2 ด้าน	คาดหวัง ทุกด้าน	
ชนบท	2.7	5.5	16.2	75.6	100.0 (2,311)
เมือง	15.2	19.1	20.8	44.9	100.0 (477)
รวม	4.9	7.8	17.0	70.3	100.0 (2,788)
	Tau-C = -0.198		P-value = 0.000		

2.4 ภาค

ภาคที่อยู่อาศัยสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างในหลาย ๆ ด้านด้วยกัน เช่น ระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ประเพณี ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมและค่านิยมหรือทัศนคติเรื่องต่าง ๆ ฯลฯ ดังนั้น ผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคต่าง ๆ จะมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ความทันสมัย ทัศนคติและพฤติกรรมที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งน่าจะส่งผลกระทบต่อทัศนคติเรื่องความคาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตรของแต่ละภาคให้แตกต่างกันด้วย

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้อัตราส่วนร้อยละ และทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติ Tau-C ในตารางที่ 23 พบว่า สตรีกำลังสมรสที่กระจายอยู่ในแต่ละภาคของประเทศไทยมีความคาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตรแตกต่างกันออกไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05 โดยที่สตรีอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีความคาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตรทุกด้านมากที่สุด ร้อยละ 84.0 ตามด้วยสตรีที่อยู่ในภาคเหนือ ร้อยละ 75.0 รองลงมาคือ สตรีที่อยู่ภาคใต้ ร้อยละ 61.1 และสตรีที่อยู่ภาคกลาง ร้อยละ 54.0 ตามลำดับ สอดคล้องกับรูปแบบความสัมพันธ์ที่พบในความคาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตร 1 ด้าน และ 2 ด้าน กล่าวคือ สตรีที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีความคาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตร 1 ด้านและ 2 ด้านที่ต่ำกว่าสตรีที่อาศัยอยู่ในภาคอื่นๆ (เหนือ, ใต้ และภาคกลาง) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสตรีที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่ใช่ว่าจะไม่คาดหวัง แต่ประเด็นที่คาดหวังจากบุตร 1 ด้าน และ 2 ด้านน้อยกว่าเท่านั้น

ในทางกลับกัน สตรีที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีความไม่คาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตรน้อยที่สุด ร้อยละ 1.3 รองลงคือสตรีที่อยู่ในภาคเหนือ ร้อยละ 2.9 รองลงมาคือ สตรีที่อยู่ภาคใต้ ร้อยละ 5.0 และสตรีที่อยู่ภาคกลาง ร้อยละ 10.6 ตามลำดับ

ผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า สตรีที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีความคาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตรมากกว่าภาคอื่น ๆ (ภาคเหนือ, ภาคใต้, และภาคกลาง) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ การที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความคาดหวังดังกล่าวสูงที่สุด เป็นเพราะ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีความเจริญ หรือ ระดับความเป็นเมืองน้อยกว่าภาคอื่นๆ (สภาพนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2537: 34) ทำให้สตรีในภาคนี้ส่วนใหญ่ทำงานในภาคเกษตรกรรม อาจทำให้ต้องอาศัยความช่วยเหลือและแรงงานในยามสูงอายุจากบุตรสูง ตลอดจนอาจไม่สามารถเก็บออมเงินไว้ใช้ยามสูงอายุได้ ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุให้คาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตรมากกว่าภาคอื่น ๆ

ตารางที่ 23 การกระจายร้อยละของสตรีกำลังสมรสอายุ 15-44 ปี จำแนกตามความคาดหวังการถือหนูนในยามสูงอายุจากบุตร และ ภาค

ภาค	ความคาดหวังการถือหนูนในยามสูงอายุจากบุตร				รวม
	ไม่คาดหวังเลข	คาดหวัง 1 ด้าน	คาดหวัง 2 ด้าน	คาดหวัง ทุกด้าน	
เหนือ	2.9	5.7	16.4	75.0	100.0 (611)
ตะวันออกเฉียงเหนือ	1.3	2.5	12.2	84.0	100.0 (1,006)
กลาง(รวมกรุงเทพฯ)	10.6	14.2	21.2	54.0	100.0 (826)
ใต้	5.0	11.6	22.3	61.1	100.0 (345)
รวม	4.9	7.8	17.0	70.3	100.0 (2,788)
	Tau-C = -0.141		P-value = 0.000		